

# การรักษาพยาบาลเพื่อชีวิต

พาริดา อิบราฮิม \*

เมื่อต้องรับบทบาทให้การรักษาพยาบาลบุคคลทุกช่วงชีวิต ทุกเพศ ทุกชาติ ภาษา ศาสนา ไม่ว่า จะจนหรือรวยก็ตาม แพทย์และพยาบาลได้เรียนรู้และฝึกฝนทักษะเพิ่มขึ้น ถ้าทุกคนสามารถวางชีวิตไว้บน ความอ่อนโยน และละเอียดอ่อน จะปฏิเสธความจริงไม่ได้โดยสิ่งที่เราได้ปฏิบัติลงไปบทบาทผู้ให้ การรักษาพยาบาลชีวิตบุคคลซึ่งมีความทุกข์ทรมานมากมายหลากนั้นไม่ใช่เป็นการให้ที่สูญเปล่า แต่ เป็นการได้รับที่ยิ่งใหญ่ ได้เพิ่มทักษะความชำนาญการในการปฏิบัติบทบาทของตนเอง ได้ร่ำเรียนชีวิต จากหลาย ๆ ชีวิต ซึ่งผ่านเข้ามาโดยไม่สามารถหาตำราใดที่จะบอกกล่าวให้เข้าใจได้ต้องแท้ที่เรารู้ ได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากการสังเกต ความเข้าใจเหตุของทุกซึ่งเป็นผลจากความเจ็บไข้ และการเปลี่ยนแปลงที่ กระทบกระเทือนชีวิต การเรียนรู้ด้วยความเข้าใจในความทุกข์ยากของคนไข้จากการเอาใจเขาใส่ใจเรา ช่วย ชัดเกล้าจิตใจแพทย์ พยาบาล ให้อ่อนโยนมากขึ้น ทำให้รับหน้าที่ผู้ให้ความช่วยเหลือได้อย่างสม บบบทบาท และยังมีกระตือรือร้นจิตใจตนเองให้ใสสะอาด ให้สุขสงบจากผลบุญแห่งการปฏิบัติบทบาทผู้ให้ ได้ อย่างดี สิ่งเหล่านี้เป็นนามธรรมซึ่งหาได้ไม่ยาก และจะให้ความสุขที่แท้จริง ช่วยให้การดำรงชีวิตของ แพทย์ พยาบาล เป็นการสร้างความสำเร็จ และเกิดความร่ำรวยเพราะพร้อมทั้งโลกีย์ทรัพย์และอริยทรัพย์

ปัจจัยสำคัญที่นำความสุข ความสำเร็จอย่างแท้จริงมาสู่แพทย์ พยาบาล ต้องอาศัยการปลุกฝัง ความรู้สึกอันดีงามของการทำงานการรักษาพยาบาลไว้ให้แน่น ให้เกิดความมั่นใจว่าการทำงานนั้น ไม่ใช่เป็นเพียงการสร้างความสำเร็จจากความก้าวหน้าในงานเท่านั้น การรักษาพยาบาลไม่ได้เป็นการ สร้างบุญคุณในฐานะเป็นผู้ก่าชีวิตของผู้เจ็บไข้ ไม่ใช่เป็นการเพิ่มพูนความก้าวหน้าจากตำแหน่งหน้าที่ การงานแต่เพียงอย่างเดียว เพราะเป็นการแสวงหาความสำเร็จทางโลกีย์ทรัพย์ ซึ่งจะให้ความสุขในทาง กาย และให้ความรู้สึกภาคภูมิใจในตำแหน่ง ลาภยศ สรรเสริญ แต่ไม่ได้สร้างความรู้สึกเพียงพอ ยังคง แสวงหาความก้าวหน้าเพิ่มขึ้นอย่างไม่หยุดยั้ง และจะนำมาซึ่งความทุกข์ ความสุขที่แท้จริงจากการทำ งานนั้นต้องเกิดจากการสังเกต เรียนรู้และยกระดับจิตใจให้สูงขึ้นตามความก้าวหน้าในตำแหน่ง เป็นการ ปู่ทางไปสู่อริยทรัพย์ซึ่งเป็นความร่ำรวยน้ำใจที่ไม่มีใครจะหามาให้เราได้นอกจากตัวของเราเอง และจะ ทำให้เราเจริญก้าวหน้าอย่างแท้จริง ไม่เกิดความขัดแย้งในตัวเองจากพื้นฐานจิตใจ ที่ไม่ได้พัฒนาไปตาม บทบาทความรับผิดชอบ วิทยุคุณและคุณวุฒิที่สูงขึ้น ถ้าการปลุกฝังความสุขในการทำงานกระทำได้สำเร็จ

\* รองศาสตราจารย์ ภาควิชาการพยาบาลอายุรศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

แพทย์ และพยาบาล จะเรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มขึ้นอีกชั้นหนึ่งว่า การรักษาพยาบาลเป็นการทำงานไม่ใช่เพื่อเงิน ตำแหน่งและความก้าวหน้าของแพทย์และพยาบาลเท่านั้น แต่เป็นการปฏิบัติเพื่อชีวิต การตรวจวินิจฉัยการรักษา ไม่ได้ให้ความสำคัญที่งานการตรวจวินิจฉัยและรักษาเท่านั้น แต่เพื่อชีวิต การดูแลคนไข้ให้ได้ดังอีกเสบ มะเร็งปากมดลูกหรืออัมพาตครึ่งซีกยอมทำได้ไม่ยาก เพราะผู้รักษาพยาบาลเก่งในเรื่องโรคของอวัยวะเหล่านั้นอยู่แล้ว แต่ความยากอยู่ตรงความซับซ้อนของชีวิตแต่ละชีวิตเมื่อเกิดได้ดังอีกเสบ มะเร็งปากมดลูกหรืออัมพาตครึ่งซีกยอมแตกต่างกันไป ได้ดังอีกเสบเมื่อผ่าแล้วก็นับวันแต่จะหายวันหายคืน มะเร็งปากมดลูก ถ้าอยู่ในระยะแรกโอกาสหายเป็นปกติก็มาก ถ้าเป็นระยะท้ายก็ต้องยอมรับกับความตายที่จะมาถึงให้ได้ การเรียนรู้เรื่องความตาย และชีวิตหลังความตายอาจจำเป็นเพื่อให้ยอมรับความตายได้อย่างกล้าหาญ แต่โอกาสจะพ้นความทรมานก็เร็ว คือจะต้องตายในวันในพรุ่ง ถ้ายอมรับความตายได้ ความทรมานใจก็น้อย แต่ถ้ายอมรับความตายไม่ได้ความทรมานใจก็มาก ผลที่ตามมาคือโรคและการกระจายของมะเร็งจะมากและอาการปวดจะมากด้วย ทั้งนี้เพราะจิตจะคุมกายอยู่ ซึ่งต้องช่วยให้พ้นความทรมานใจ เพื่อไม่เพิ่มความทรมานกายให้มากขึ้น ชีวิตของผู้ป่วยอัมพาตครึ่งซีกซับซ้อนขึ้นไปอีก เพราะไม่หายไม่รู้ว่าจะตายเมื่อไร อาการของโรคไกลจากความตาย แต่จะต้องอยู่กับความพิการ ช่วยเหลือตัวเองได้น้อยลง ความรู้สึกทรมานใจเนื่องจากหมดคุณค่าและหมดอำนาจเพราะต้องพึ่งพิงผู้อื่นนั้นร้ายแรงยิ่งกว่าอะไรทั้งสิ้นเพราะทำให้คนหมดสุข การชงเหลือให้ยอมรับ ปรับตัว และมีความสุขถึงแม้จะมีความพิการ ให้ดำรงคุณภาพชีวิตจึงมีความสำคัญเช่นเดียวกัน

พยาบาลและแพทย์ จำเป็นต้องเข้าใจประเด็นเหล่านั้น อย่างมองผู้ป่วยแต่ผู้ป่วยที่เจ็บป่วย เพราะการเจ็บป่วยไม่ได้กระเทือนเฉพาะอวัยวะ แต่อวัยวะที่เจ็บป่วยต่างหากกระเทือนชีวิต เราจึงต้องประเมินให้ได้ว่าชีวิตของขาดุกระเทือนอย่างไรบ้าง จะจัดสภาพแวดล้อม และเปลี่ยนพฤติกรรมทางจิตของคนไข้ให้สามารถต่อสู้ชีวิต ช่วยตัวเองให้มีคุณภาพชีวิตได้อย่างไร นั่นแหละจึงจะเรียกว่า เป็นการรักษาพยาบาลเพื่อชีวิตจริงๆ

อาชีพของพยาบาล เป็นอาชีพทางการช่วยเหลือซึ่งเป็นโอกาสทำบุญกุศลอยู่แล้วในชีวิตประจำวัน เป็นโอกาสหาความสุขจากงานที่ทำได้ง่าย เพียงแต่ให้เข้าใจลักษณะงานของตนเองเท่านั้น ว่างานการรักษาพยาบาลนั้นไม่ได้ให้ความสำคัญแต่รักษาอวัยวะเหล่านั้นให้หายเท่านั้น ไม่ได้ให้คำตอบในสิ่งที่เราต้องการศึกษาวิจัย เพื่อนำเสนอในที่ประชุม ให้เห็นความก้าวหน้าทางวิชาการ ไม่ได้ให้แต่ผลงานเพื่อเรียกร้อง ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานเท่านั้น แต่เป็นความสำเร็จที่ช่วยให้ประชาชนมีความสุข พ้นจากความทุกข์ทรมานจากความเจ็บปวด ปรับตัวและดำรงชีวิตให้ปกติสุขต่อไป ยินบนขาตัวเองช่วยตัวเอง ช่วยผู้อื่น หรือเตรียมจากไปอย่างสงบถ้าโรคไม่หาย แพทย์และพยาบาลต้องช่วยถึงขนาดนั้น

จงปฏิบัติงานด้วยความเข้าใจความหมายของชีวิต จะทำให้ได้รับความสุขในงาน อย่างเรียนรู้แต่วิทยาการเฉพาะสาขา แต่ต้องพยายามเรียนรู้ชีวิต เพียงเริ่มด้วยการมองคนเป็นคน ศึกษาศาสตร์เกี่ยวกับคน ให้เข้าใจโครงสร้างและหน้าที่ส่วนร่างกายซึ่งจะช่วยให้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา เฉพาะโรค ศึกษาในสวนจิตสังคม เพื่อเข้าใจศักยภาพความเป็นบุคคลของคนได้อย่างถ่องแท้ว่าคนต้องการความรัก ความ

ยกย่องอิสรภาพและความสำเร็จความก้าวหน้าของชีวิต ศึกษาด้านศาสนาเพื่อเข้าใจจิตวิญญาณของคนให้ทราบซึ่งในความถูกต้อง ดีงาม และคุณความดี เพื่อช่วยให้คนมีชีวิตอยู่กับตัวเองและผู้อื่นอย่างมีความสุข ด้วยคุณความดี ด้วยความรัก ด้วยการเสียสละ อดทน และเพียรพยายามปลดตัวเองให้หลุดพ้นจากความเห็นแก่ตัว ความอหามาตพยาบาท และความอิจฉาริษยา ซึ่งทั้งหมดเป็นศัตรูของความรักทั้งสิ้น คนจะอยู่ร่วมกันได้ด้วยความรักเมื่อแบ่งปันความรักให้แก่กันเท่านั้น

โครงสร้างในสวนจิตวิญญาณของคนก็มีความซับซ้อนจากประสบการณ์ที่ผ่านมา เริ่มมองเห็นถึง ศาสตร์ลึกลับที่ให้ความสนใจกับจิตวิญญาณของคนว่าเริ่มจะมีบทบาทในการรักษายาบาลพอสมควร ผู้ป่วยอาจมีพฤติกรรมประหลาดๆ ซึ่งทำนายได้ยากหรือมีอาการและอาการแสดงซึ่งไม่สามารถให้คำตอบจากการตรวจวินิจฉัยทางวิทยาศาสตร์ได้สำเร็จ บางครั้งลองให้ผู้ที่มีความสามารถในการใช้พลังจิตเพื่อการวินิจฉัยและรักษาผู้ป่วยหลายรายที่มีพฤติกรรมที่คาดคะเนยาก และประสบความสำเร็จคือคนไข้สบายขึ้น หลายจากอาการต่างๆ ที่คุกคาม พยาบาลและแพทย์อาจต้องเหลียวมองในเรื่องเหล่านี้บ้าง เพราะยังมีอีกหลายเรื่องที่ผ่านมาเข้ามาในชีวิตซึ่งอยู่นอกเหนือเหตุผลและอธิบายได้ยาก แต่ก็ปรากฏเป็นอาการซึ่งให้ความทุกข์ทรมานแก่ผู้ป่วย ควรทำใจให้กว้างและให้โอกาสในเรื่องการใช้พลังจิตเพื่อการวินิจฉัยและรักษาอาจช่วยให้กระบวนการช่วยเหลือชีวิตผู้ป่วยให้พ้นทุกข์มีความสมบูรณ์ขึ้น

จงปฏิบัติงานด้วยความอ่อนน้อมต่อมตนและอ่อนโยน เพื่อให้มองผู้อื่นด้วยความยกย่อง เหมือนกับที่เราต้องการให้ผู้อื่นยกย่อง และปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความรัก ความอ่อนโยน เช่นเดียวกับที่เราต้องการความรักและความอ่อนโยนจากผู้อื่น เนื่องจากจิตที่เปี่ยมด้วยความรักและความอ่อนโยน ไม่เพียงแต่จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติเกิดความสุข เบาทษบายจากการได้สัมผัสที่อ่อนโยนของตนเองเท่านั้น แต่ยังเป็นการแผ่ขยายกระแสความอ่อนโยนออกไป ผู้รับความอ่อนโยนจะเกิดความรู้สึกเบาและอ่อนโยนตาม ทำให้เกิดการดูแลในลักษณะจิตสัมผัสจิตได้ดีขึ้น จิตที่อ่อนโยนสามารถเอาชนะพยาธิสภาพของโรคได้ดีที่สุด เป็นการรักษาด้วยพลังในตัวเอง เป็นการเพิ่มความต้านทานต่อโรคได้ดีที่สุด

การประสบความสำเร็จในการรักษายาบาลโดยให้การพยาบาลด้วยชีวิตเพื่อการช่วยชีวิตดังกล่าว ต้องอาศัยความเข้าใจในความเป็นตัวของตัวเองและความแตกต่างระหว่างบุคคลของคนจึงต้องพยายามแสวงหาตัวเองให้พบและทำสิ่งที่ดีที่สุดให้พบความสำเร็จ เหมือนเช่นเพลงญี่ปุ่นบทหนึ่งที่กล่าวไว้

" ถ้ามันไม่ได้เป็นดอกซากุระก็ยังมีพรรณไม้อื่นอีกมากมาย ภูเขาฟูจิถึงแม้จะมีลูกเตียนแต่ก็ยังมีหุบเขาอื่น ถ้ามันไม่ได้เป็นชาบูไรก็จงพอใจที่เป็นสุมุนชาบูไร ถ้าไม่ได้เป็นถนนหนทางก็ภูมิใจที่เป็นฟุตบาท ถ้าไม่ได้เกิดเป็นชายก็ภูมิใจในความป็นหญิง " หรือถ้าพูดอย่างพยาบาลก็อาจกล่าวได้ในลักษณะเดียวกัน ถ้ามันไม่ได้เป็นแพทย์ซึ่งมีโอกาสให้การรักษแก่ผู้ป่วยโดยตรงก็ภูมิใจที่เป็นพยาบาล ซึ่งจะให้การดูแลบุคคลและช่วยให้การรักษาบรรลุสำเร็จ

เป็นอะไรไม่สำคัญ ขออย่างเดียวให้เป็นให้ดีที่สุด ทำสิ่งที่ดีที่สุดอย่างมีเป้าหมาย คือให้การช่วยชีวิตผู้อื่นตามลักษณะวิชาชีพกำหนด และเมื่อช่วยก็ขอให้ผู้รับความช่วยเหลือ รู้สึกพอใจประทับใจ

และซาบซึ้งตรึงใจ และสิ่งที่ได้รับกลับคืนก็คือสิ่งที่ทุกคนปฏิเสธไม่ได้ว่าต้องการเหนือความต้องการอื่นใด คือ ความสุขสงบในชีวิต

การรักษาพยาบาลจึงเปรียบเหมือนการมอบดอกไม้ให้แก่ผู้ป่วยในยามเจ็บไข้ ผู้ป่วยมักต้องการดอกไม้เป็นกำลังใจ ให้หายห่อเหี่ยวใจ ญาติมิตรมอบช่อดอกไม้ใส่แจกันแก่ผู้ป่วยเป็นบางวัน แต่พยาบาลต้องมอบให้อยู่ตลอดเวลาในรอบ 24 ชั่วโมง เพื่อเป็นกำลังใจให้ผู้ป่วยต่อสู้โรคด้วยความหวังและความสุข

